

Wereldwijde gedragscode voor verantwoorde visserij en aquacultuur

Peter van der Heijden (Internationaal Agrarisch Centrum)

In oktober 1995 nam het Visserij Comité (Committee on Fisheries) van de Voedsel en Landbouw Organisatie (FAO) de Gedragscode voor Verantwoorde Visserij (Code of Conduct for Responsible Fisheries) met algemene stemmen aan. Dit comité bestaat uit afgevaardigden van vrijwel alle bij de Verenigde Naties aangesloten landen. Dit artikelje beschrijft kort de bedoeling, opzet en inhoud van deze gedragscode. De paragraaf van de gedragscode die over de ontwikkeling van aquacultuur gaat is in zijn geheel vertaald en overgenomen.

FAO

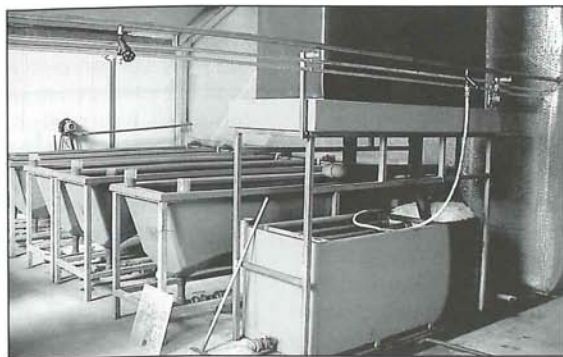
Decennia lang heeft de FAO door middel van een grote hoeveelheid boeken, rapporten, projecten en programma's een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling en het beheer van de visserij in vrijwel alle landen van de wereld. Met name voor ambtenaren en onderzoekers in ontwikkelingslanden heeft de organisatie vanuit het hoofdkantoor in Rome en vanuit de regionale kantoren op elk continent een belangrijke ondersteuning geleverd. Voor wie een beeld willen hebben van de stand van zaken en de veranderingen op landbouw- en visserijgebied zijn de jaarlijks door FAO gepubliceerde productiestatistieken de belangrijkste en meest gezaghebbende bron. Voorheen werden alle productiegegevens over visserij en visteelt opgeteld en als totalen weergegeven, maar sinds midden 80-er jaren worden de gegevens over visteelt los van de visserijgegevens verzameld en gerapporteerd. De Gedragscode voor Verantwoorde Visserij is door FAO geschreven omdat deze organisatie als geen ander het

grote belang onderkent van vis (of die nu wordt gevangen of geteeld) voor voeding, inkomen, werkgelegenheid, handel, recreatie en voor de economie in het algemeen. Uitvoering van de Gedragscode voor Verantwoorde Visserij is vrijwillig, maar door de algemene acceptatie hebben alle regeringen zich toch minstens moreel en ten opzichte van elkaar verplicht te zorgen dat de Code in hun land ook wordt uitgevoerd. FAO moedigt alle staten, instanties, vakorganisaties, bedrijven en personen werkzaam in of betrokken bij visserij en aquacultuur aan de code te vertalen, aan de eigen situatie aan te passen en vooral ook toe te passen. De meest geëigende manier om toepassing van de Code te verwezenlijken is om dit document als inspiratiebron of handleiding te gebruiken bij het opstellen van nationale wetten en regels. Dit is reeds door een aantal landen gedaan. Ook hebben verschillende nationale en internationale organisaties van vis- en schelpdierkwekers die streven naar verantwoorde produktiemethoden de Code als handlei-

ding gebruikt bij het opstellen van een eigen Gedragscode die door de leden wordt onderschreven en nageleefd.

De Gedragscode

De FAO Gedragscode voor Verantwoorde Visserij is een klein boekje dat in 34 bladzijden de beginselen en internationale richtlijnen voor een verantwoorde visserij en aquacultuurontwikkeling beschrijft. Uitgangspunt hierbij is de effectieve bescherming, beheer en ontwikkeling van de hulpbronnen met respect voor de ecosystemen en de biologische diversiteit. De Code is opgedeeld in 12 artikelen (hoofdstukken). De eerste zes zijn inleidend en algemeen en gaan o.a. over de doelen en algemene principes die aan de code ten grondslag liggen. De laatste zes artikelen gaan elk over een bepaald aspect van visserij zoals beheer, onderzoek, handel & verwerking, etc. Artikel 9 gaat over de ontwikkeling van aquacultuur en is opgedeeld in 4 paragrafen. De eerste 3 paragrafen zijn vooral op regeringen gericht en bevatten richtlijnen voor aquacultuurontwikkeling binnen nationale

Nederlands recirculatiesysteem, ontwerp Fleuren en Nooyen.

landsgrenzen, voor aquacultuurontwikkeling in stroomgebieden van rivieren of meren die zich in 2 of meer landen bevinden, en voor het gebruik van genetische hulpbronnen voor aquacultuur. De speciale aandacht voor

aquacultuur in meren of stroomgebieden die door 2 of meer landen worden gedeeld komt voort uit de mogelijk zeer ingrijpende gevolgen die bijvoorbeeld de invoer en het gebruik van uitheemse vissoorten in vijvers kan hebben wanneer deze vissen ontsnappen, bijvoorbeeld door een overstroming, en zich in het omliggende gebied verspreiden. Ze trekken zich bij de verspreiding natuurlijk niets van landsgrenzen aan en het ene land kan zo een buurland met een nieuwe soort opzadelen die mogelijk schadelijk en niet gewenst is. Ook ziekten of parasieten die samen met de ingevoerde vissoort zijn meegekomen kunnen op deze manier verspreid worden en in een buurland grote schade aanrichten onder wilde of geteelde vis. Bij de eerste drie paragrafen wordt nadrukkelijk steeds gesteld dat de richtlijnen ook van toepassing

zijn op visserij die gebaseerd is op het geregeld kweken en uitzetten van vis. De vierde paragraaf bevat 7 richtlijnen voor verantwoorde kweek van vis en schelpdieren. Het lezen van de gedragscode is geen spannende be-

zigheid, ook al omdat bijna elke zin begint met "Staten dienen....". Net als het geval is met bijsluiters bij medicijnen of de handleiding bij de nieuwe video of vaatwasmachine ga je pas echt lezen wanneer het actueel wordt, wanneer je het medicijn of het apparaat wilt gaan gebruiken. De FAO gedragscode is dan een hulpmiddel, een soort kapstok voor eenieder die zich afvraagt wat verantwoorde en duurzame visserij en aquacultuur inhoudt en waarop moet worden gelet om een verantwoorde situatie te bereiken. Zoals eerder werd opgemerkt is de code in zeer algemene en ruime termen geschreven. Dit is niet verwonderlijk omdat gestreefd is naar een document waarmee uiteindelijk iedereen het eens kon zijn, dat

op alle soorten visserij en aquacultuur van toepassing is, maar dat ook vrijwel alle aspecten van duurzaamheid op zijn minst aanstipt. Men heeft in Rome ook begrepen dat niet iedereen direct weet hoe deze algemene richtlij-

nen in de eigen situatie handen en voeten te geven. Voor elk van de laatste zes artikelen van de Code heeft FAO dan ook aparte boekjes met technische richtlijnen uitgebracht die uitgebreid beschrijven en met voorbeelden toelichten hoe elk artikel concreet uitgevoerd zou kunnen worden. Landen en organisaties die aan de hand van de FAO Gedragscode en de begeleidende technische richtlijnen hun eigen, meer specifieke of meer uitgewerkte richtlijnen willen opstellen worden hiertoe door de opstellers van harte aangemoedigd.

Met dank aan R. van Anrooy (FAO) voor gebruik van de foto's met Vietnamese visteelt-systemen.